

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO

Protikorupčné minimum pre obce

Babín 30.3.2011, Beladice 6.4.2011

OPEN SOCIETY INSTITUTE

Kingdom of the Netherlands

Program a predstavenie

- 14:00 – 15:00 Protikorupčné minimum pre obce
Ivan Rončák, Tomáš Jacko
- 15:00 – 15:30 Prehľad základných dokumentov pre obce
Vladimír Pirošík
- 15:40 – 17:00 Praktické skúsenosti, voľná diskusia, konzultácie
Ivan Rončák, Vladimír Pirošík

Ivan Rončák

Politológ a publicista, koordinátor samosprávneho programu TIS, mestský poslanec v Ružomberku

Vladimír Pirošík

advokát a spolupracovník TIS, spoluautor zákona o slobodnom prístupe k informáciám, mestský poslanec v Banskej Bystrici

Prečo je korupcia na miestnej úrovni problém?

- Nedostatok zdrojov
- Nespravodlivosť v prístupe k službám obce
- Narušená dôvera obyvateľov v miestnu samosprávu a z toho plynúce škody pre obec / vedenia obce

Čo je dôležité?

- 1. Ako verejnosť korupciu v samospráve vníma?
(Focus pre TIS, November 2007)
- 2. Ako obce a mestá reagujú?
- Čo môže urobiť starosta / miestny poslanec?

Korupcia je vo vašej samospráve ...

... veľmi rozšírená	6,4
... dosť rozšírená	30,2
... málo rozšírená	20,3
... vôbec neexistuje	7,3
...existuje, ale jej rozšírenosť nevie posúdiť	24,4
nemá názor	11,5

Oblasti, v ktorých dochádza ku korupcii

Obsadzovanie pracovných miest	50,6
Predaj obecných pozemkov	40,8
Vydávanie povolení	40,6
Verejné obstarávanie	36,3
Stavebné konania	35,2
Prenájom nebytových priestorov	32,9
Prenájom bytov	27,5
Predaj bytov do osobného vlastníctva	26,1

Najrozšírenejšie formy korupčného správania v obci

Klientelizmus	51,0
Rodinkárstvo	42,0
Poskytovanie peňažných darov	21,6
Korupcia v našej obci neexistuje	10,2
Poskytovanie vecných darov	9,5
Poskytovanie rôznych výhod, ako napr. rekreácie, zľavy, služobné cesty	8,3
Iné	0,3
nevie, nemá názor	17,5

Opatrenia na obmedzenie korupcie

Zverejňovanie všetkých informácií	44,7
Zmeny legislatívy	34,3
Medializácia korupčných praktík	24,0
Posilnenie represie (polícia, súdy)	23,9
Posilnenie NKÚ	20,7
Odbúranie klientelizmu	16,5
Iné	0,4
Korupcia v našej obci neexistuje	6,8
Nevie, nemá názor	8,0

Opatrenia

V princípe, také, ktoré znižujú korupciu:

$$K = M + VvR - T$$

M - politické rozhodnutie

VvR = voľnosť v rozhodovaní (Umožňujú pravidlá široký výklad?
Je možné obísť ich?)

T = transparentnosť – zverejňovať všetko, čo je zverejniť možné

(prof. Robert Klitgaard)

Dôležité oblasti

- 1) Nakladanie s verejným majetkom
- 2) Personálna politika
- 3) Politika participácie verejnosti na rozhodovaní miestnej samosprávy
- 4) Politika prístupu k informáciám o fungovaní miestnej samosprávy
- 5) Politika etiky
- 6) Mediálna politika

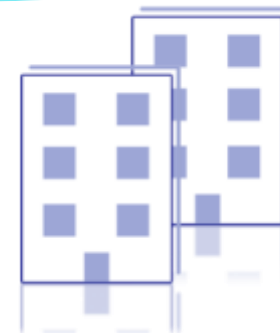

Dôležité oblasti

- 7) Politika územného plánovania a stavebného úradu
- 8) Rozhodovanie o pridelovaní dotácií/grantov
- 9) Politika transparentnosti v obecných firmách
- 10) Politika verejného obstarávania a politika zabezpečovania služieb
- 11) Pravidlá transparentného rozpočtovania a informovania verejnosti o rozpočte
- 12) Politika pridelovania bytov a miest v sociálnych zariadeniach

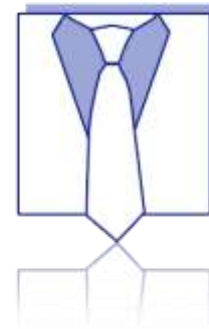

1. Nakladanie s verejným majetkom

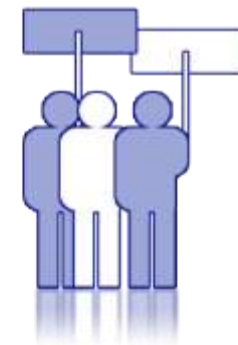
- Pred predajom / nájmom **zverejňovať analýzy využitia majetku s dopadmi na obec**, pred vyhlásením majetku za prebytočný o tom uskutočniť verejnú diskusiu.
- Pri predajoch a nájmoch používať **súťažné metódy** vždy, keď je to efektívne, nielen vtedy, keď to prikazuje zákon.
- Súťažné podklady zostavovať tak, aby **jediným kritériom** pri vyhodnocovaní ponúk bola **cena** (všetky ostatné kritériá zohľadniť v súťažných podkladoch).
- **Informácie o výsledku obchodných verejných súťaží** vrátane zápisnice z procesu predaja / nájmu majetku zaslať všetkým uchádzačom a trvalo **zverejniť** na oficiálnej internetovej stránke.
- Zverejňovať **dopadové štúdie** na obec v prípade prijatia úveru.
- Do nájomných zmlúv vždy zahrnúť **možnosť vypovedania zmluvy** zo strany obce.

2. Personálna politika

- Realizovať **výberové konania** aj na miesta referentov.
- Pri výberových konaniach používať vždy aj **písomné testy**.
- Upraviť riešenie **konfliktu záujmov členov výberovej komisie** a zverejniť ho.
- **Výberové konania sprístupniť verejnosti**.
- Zaviesť zákaz menovať blízke osoby a zamestnancov iných spoločníkov týchto obchodných spoločností za zástupcov obce do obchodných spoločností s majoritou obce.
- Zverejňovať **informácie o konaní výberového konania min. 7 dní vopred** na internetovej stránke obce resp. na úradnej tabuli.
- Zaslať uchádzačom a trvalo zverejniť na internetovej stránke obce **zápisnice z výberového konania** obsahujúce min. charakteristiku obsadzovaného miesta, dátum zverejnenia informácie o voľnom pracovnom mieste, počet a mená uchádzačov, mená, priezviská a titul členstva členov v komisii, sumárne hodnotenie komisie a poradie uchádzačov po hodnotení.

3. Politika participácie verejnosti na rozhodovaní miestnej samosprávy

- Zaviesť **pravidlá** pre konanie **zhromaždenia obyvateľov** obce.
- Zaviesť pravidlá umožňujúce **občanovi vystúpiť na zasadnutí OcZ** k ľubovoľnému bodu.
- **Sprístupniť** verejnosti **rokovania komisií OcZ a rady obce** vrátane práva vystúpiť na týchto zasadnutiach.
- Zaviesť pravidlá pre **participatívne rozpočtovanie**.
- Zaviesť pravidlo, že **zásadné dokumenty** týkajúce sa fungovania obce (najmä zásady hospodárenia s majetkom, zásady rozpočtovania, program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce, štatút mesta, rokovacie poriadky orgánov mesta) podliehajú pravidlám **prerokovania a schvaľovania rovnako ako všeobecne záväzné nariadenia** obce (§ 6 zákona 369/1990 Zb. o obecnom zriadení).
- Zverejniť **kontaktné údaje na starostu a poslancov** a zabezpečiť jednoduchú identifikáciu príslušnosti poslanca k častiam obce.
- Zaviesť rýchly a verejný **spôsob riešenia podnetov občanov**.

4. Politika prístupu k informáciám o fungovaní miestnej samosprávy

- Na internetovej stránke obce zverejňovať **výročnú správu** obce.
- Na internetovej stránke obce zaviesť **elektronickú úradnú tabuľu vrátane archívu**.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať **pozvánky a zápisnice zo všetkých verejných schôdzí** orgánov obce.

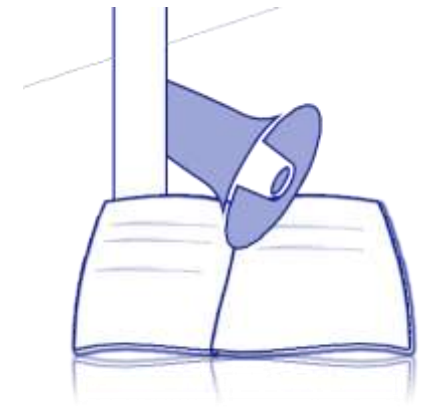

5. Politika etiky - etická infraštruktúra a konflikt záujmov

- Prijat' **Etický kódex volených predstaviteľov obce** a **Etický kódex zamestnancov obce a obecných organizácií**.
- Predkladať **rozšírené majetkové priznania starostu a poslancov** (napr. v štruktúre projektu *Politikaopen* od Aliancie Fair-play) a zverejňovať ich spolu s potvrdením o podanom daňovom priznaní na internetovej stránke obce minimálne počas výkonu verejnej funkcie.
- Zaviesť Etický kódex zamestnancov, ktorý bude obsahovať: deklaráciu majetkových, peňažných alebo iných vlastníckych pomerov; riešenie konfliktu záujmov; úpravu zneužívania svojho postavenia, služobných informácií a dôvery nadriadeného na získanie neoprávnených výhod pre seba alebo svojich blízkych; úpravu využívania verejných prostriedkov na osobný prospech; úpravu prijímania darov, výhod a pod.; úpravu akceptovaného správania a konania po skončení pracovného pomeru; sankcie v prípade porušenia ustanovení kódexu.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť zápisnice zo **zasadnutí komisie OcZ na ochranu verejného záujmu**.

6. Mediálna politika

- V prípade externého zabezpečenia všetky služby objednať po **verejnej obchodnej súťaži** resp. alternatívnej súťaži (*napr. elektronickej aukcii*).
- Zabezpečiť **nezávislosť subjektov zabezpečujúcich mediálnu politiku** obce - existencia orgánu, ktorý **monitoruje obsah** (tlačeného periodika resp. vysielania TV) a má kompetenciu požadovať jeho zmeny v záujme zabezpečenia obsahovej vyváženosti a zastúpenia rôznych názorov na fungovanie obce a skutočné fungovanie takéhoto orgánu.

7. Politika územného plánovania a politika stavebného úradu

- Do **tvorby** územného plánu zapojiť čo **najväčší počet obyvateľov** obce.
- Zaviesť zásady **všeobecnej zrozumiteľnosti** pri územnoplánovacej dokumentácii obce.
- Zaviesť **kriteriálnu metodiku posudzovania** a zásadu jednotnej aplikačnej praxe (*zásada materiálnej rovnosti*) pri porovnateľných stavebných zámeroch.
- Zaviesť elektronickú podateľňu a elektronický register žiadostí v stavebnom konaní.
- Trvalo zverejniť na internetovej stránke obce **zmluvné vzťahy** so spoločnosťou mimo OcÚ pôsobiacej v oblasti územného plánovania.
- Trvalo **zverejniť** na internetovej stránke obce **územný plán** a územnoplánovacie podklady (napr. urbanistické štúdie).
- **Informácie o pripravovaných zmenách** a doplnkoch územného plánu medializovať aj prostredníctvom obecných médií a v miestnej tlači.
- Na úradnej tabuli a na internetovej stránke obce zverejniť informácie o každej **žiadosti o územné rozhodnutie** resp. stavebné povolenie doručené obci + archív takýchto žiadostí.
- Využívať **inštitút dočasnej úradnej tabule** (§ 26 zákona 71/1967 Zb. o správnom konaní) a začiatky všetkých konaní umiestňovať na mieste investície a súčasne ich trvalo zverejniť na internetovej stránke obce.

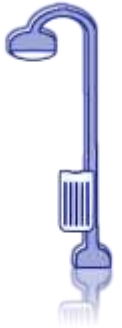
8. Rozhodovanie o pridelovaní dotácií/grantov

- Riešiť **konflikt záujmov** žiadateľov o dotáciu/grant a tých, ktorí rozhodujú o pridelovaní dotácií/grantov (*min. čestné vyhlásenie*) a zverejniť toto **riešenie** na internetovej stránke obce.
- **Sprístupniť** verejnosti **zasadnutia komisií rozhodujúcich** o pridelení dotácie / grantu.
- O pridelení dotácie / grantu rozhodovať súťažne.
- Trvalo na internetovej stránke obce zverejniť **VZN o pridelovaní dotácií** resp. alternatívny dokument.
- Na internetovej stránke obce zverejňovať **aktuálne grantové výzvy** vrátane presného postupu rozhodovania o udeľovaní dotácií/grantov a systém ich hodnotenia, časové medzníky, a to v jednoduchom formáte.
- Na internetovej stránke obce zverejňovať **formuláre/žiadosti o pridelenie** jednotlivých typov dotácií/grantov; pravidlá pre pridelovanie dotácií/grantov vo forme kritérií a ich váhy; spôsob kreovania dotačných/grantových komisií; mená členov jednotlivých dotačných/grantových komisií.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať **zápisnice zo zasadnutí komisií** rozhodujúcich o pridelení dotácie vrátane zoznamu udelených aj neudelených dotácií.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať **rozhodnutia o pridelení** dotácie/grantu vrátane hodnotiacich tabuliek k jednotlivým projektom.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať **správy o realizovaných akciách** financovaných z dotácie/grantu a zverejňovať pozvánky na podujatia financované z dotácie/grantu.

9. Obecné firmy - Politika transparentnosti v právnických osobách zriadených a založených samosprávou a obchodných spoločnosti, v ktorých má obec väčšinový podiel

- Pri obstarávaní tovarov, služieb a stavebných prác obchodnou spoločnosťou využívať **súťažné metódy**.
- Pri **menovaní zástupcov** obce do obchodných spoločností s majoritou obce a do rozpočtových a príspevkových organizácií obce zaviesť **rovnaké pravidlá ako pri prijímaní zamestnancov** obce.
- Na internetovej stránke obce aj spoločnosti trvalo **zverejňovať** výročné správy, zakladacie (zriadovacie) listiny, kontrakty s mestom a vedenie (resp. zloženie orgánov).
- Nevytvárať ďalšie obchodné spoločnosti *takýchto* spoločností.

10. Politika verejného obstarávania a politika zabezpečovania služieb

- Spracovať **internú smernicu realizácie verejného obstarávania** v príslušnej obci. Explicitne a podrobne rozpracovať pravidlá pre zákazky s nízkou cenou a a podprahové zákazky, tak aby sa podporil princíp súťaživosti a transparentnosti.
- Využívať **elektronické aukcie** ako spôsob realizácie nákupov tovarov, služieb a prác. V prípade ich nepoužitia tento fakt zdôvodniť.
- Spracovávať **ročné plány verejného obstarávania**, ročné **správy o stave a výsledkoch** verejného obstarávania za príslušný rok a zverejniť ich. Plány verejného obstarávania na príslušný rok predložiť spolu s rozpočtom obce.
- Spracovať, zaviesť a natrvalo zverejniť **pravidlá riešenia konfliktu záujmov v celom procese verejného obstarávania** a pre všetkých zúčastnených na procese verejného obstarávania. Na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejniť všetky dostupné informácie o verejnom obstarávaní (interné smernice; oznámenia o verejných obstarávaní; informácie o ustanovení komisií pre hodnotenie ponúk a riešení žiadostí; výsledky obstarávaní, zmluvy vrátane ich dodatkov a pod.).
- Spracovať a zverejňovať analýzy voľby interného alebo externého zabezpečenia jednotlivých služieb v príslušnej obci.
- Viest', aktualizovať a na internetovej stránke obstarávateľa trvalo zverejniť **databázu všetkých zmlúv s externými dodávateľmi služieb**.

11. Pravidlá transparentného rozpočtovania a informovania verejnosti o rozpočte

- **Návrh rozpočtu zverejniť** na internetovej stránke obce spolu so **slovným opisom** všetkých položiek v rozpočte vrátane krátkeho **zdôvodnenia** položky – pri príjmoch titul nadobudnutia a pri výdavkoch zdôvodnenie (účel) výdavku.
- Na **zmeny schváleného rozpočtu** uplatňovať rovnaké pravidlá ako na návrh rozpočtu (*zverejnenie na internete na pripomienkovanie verejnosťou atď.*).
- Na internetovej stránke obce trvalo **zverejniť aktuálny rozpočet** obce a rozpočty minimálne **troch po sebe** nasledujúcich ostatných uplynulých rokov.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejniť **Register investičných akcií** obce (*obsahuje prehľad plánovaných investičných akcií v obci*) za bežný a tri predchádzajúce uplynulé rozpočtové roky.
- Na internetovej stránke obce trvalo zverejňovať **finančné výročné správy** obce vrátane informácií o vývoji **dlhovej služby** obce, a to všetko pri rešpektovaní zásady **všeobecnej zrozumiteľnosti**.

12. Politika pridelovania bytov a miest v sociálnych a predškolských zariadeniach, ktorých zriaďovateľom je obec

- Umožniť **verejnosti prístup na zasadnutia komisií** rozhodujúcich o pridelení bytu ako aj o prevode bytov do osobného vlastníctva, ak také byty obec má.
- Ako dominantný spôsob pridelovania bytov a miest v sociálnych / predškolských zariadeniach zaviesť **verejnosti prístupné žrebovanie**.
- Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť **pravidlá pridelovania bytov** a pravidlá prevodu bytov do osobného vlastníctva.
- Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť **zápisnice z rokovania komisií rozhodujúcich o pridelení bytu** a prevode bytu do osobného vlastníctva bytov max. do 7 dní od rozhodnutia.
- Na internetovej stránke správcu bytov zverejniť **oznámenia o zasadnutí komisií** rozhodujúcich o pridelení bytu a prevodu bytov do osobného vlastníctva min. 7 dní pred jej stretnutím.
- Na internetovej stránke správcu bytov trvalo zverejniť **zoznam sociálnych a predškolských zariadení**, ktorých zriaďovateľom je obec **vrátane informácie** o *aktuálnom počte klientov, počte voľných miest resp. počte žiadateľov o miesto v zariadení, informácie o možnostiach získania miesta v zariadení, rozpočte zariadenia, informácie o vedúcom/správcovi zariadenia a počte zamestnancov zariadenia.*

Prečo áno?

- Skúsenosti z mesta Martin:
 - „Tvrde“ benefity (finančné): 28 percentné úspory zavedením elektronických aukcií do verejného obstarávania
 - „Mäkké“ benefity:
 - Obraz v médiách (obraz mesta aj primátora), ocenenia pre mesto ako transparentné mesto (veľvyslanci, rada Európy, Európska únia, OSN)
 - Väčšia participácia verejnosti – napr. návštevnosť internetovej stránky mesta narástla o 40 percent (na 11,5 tis. návštevníkov v decembri 2009)
 - Búranie mýtov o kradnutí

Prečo áno?

- „Mäkké“ benefity – prečo sú dôležité:
 - Hodnovernosť politického lídra
 - *Jeho obraz v médiách*
 - Výhoda oproti súperom v politike
 - Vyššia dôvera verejnosti v samosprávu a jej vedenie

Prehľad základných
obecných dokumentov
v oblasti transparentnosti

Vladimír PIROŠÍK

„Povinné“ dokumenty

1. Zásady hospodárenia s majetkom obce (§ 9 zák. č. 138/1991 Z. z.)
2. Rokovací poriadok OZ a poradných orgánov obce (zák. č. 369/1990 Zb.)
3. Zásady odmeňovania poslancov OZ (-II-)
4. VZN o organizácii miestneho referenda (-II-)
5. Pracovný, organizačný a odmeňovací poriadok zamestnancov OcÚ (-II-)
6. Územný plán obce (zák. č. 50/1976 Zb)
7. Povinné zverejňovanie zmlúv, objednávok a faktúr (zák. č. 546/2010 Z. z.)
8. Povinnosti podľa úst. zákona č. 357/2004 Z. z.
9. PHSR, Štatút obce, KPSS, KRŠaŠ, ...

„Dobrovoľné“ dokumenty

1. Zásady rozpočtového hospodárenia obce
2. Smernica na poskytovanie informácií
3. Zásady informačného systému obce
4. Smernica na obsadzovanie pracovných miest
5. Smernica na postupy verejného obstarávania (a využívanie e-aukcie)
6. VZN o dotáciách/grantoch
7. Etický kódex volených predstaviteľov obce
8. Etický kódex zamestnancov OcÚ
9. VZN o zhromaždeniach obyvateľov obce
10. VZN o verejnoprávnom obsahu obecných periodík

Vladimír Pirošík

advokát, spolupracovník TIS

pirosik@changenet.sk

Transparency International Slovensko

Bajkalská 25, 827 18 Bratislava

Tel. 02/ 5341 7207

tis@transparency.sk

Ivan Rončák

roncak@transparency.sk

Tomáš Jacko

jacko@transparency.sk

Vladimír Pirošík

pirosik@changenet.sk

TRANSPARENCY
INTERNATIONAL
SLOVENSKO

Sponzori

OPEN SOCIETY INSTITUTE

Kingdom of the Netherlands